

Hernád Nagyközség Önkormányzatának  
Polgármestere

**ELŐTERJESZTÉS**

**Hernád Nagyközség Önkormányzata és a Hernádi Roma Nemzetiségi Önkormányzat  
közötti együttműködési megállapodás felülvizsgálatára**

**Tisztelt Képviselő-testület!**

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80.§ (2) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat között létrejött megállapodást minden év január 31. napjáig, általános vagy időközi választás esetén az alakuló ülést követő harminc napon belül felül kell vizsgálni. A roma nemzetiségi önkormányzat az 5/2014.(XII.08.) HRNÖ határozatával, Hernád Nagyközség Önkormányzata a 105-2014.(XI.17.) képviselő-testületi határozatával fogadta el a együttműködési megállapodást. Az együttműködési megállapodást a nemzetiségi önkormányzat elnökével aláírtuk.

A roma nemzetiségi önkormányzat ebben az évben még nem tudott ülést tartani, ezért a felülvizsgálat kérdésében nem döntött.

Fentiek alapján kérem, a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztés szerinti határozati javaslatot fogadja el.

Hernád, 2015. február 12.



Zsirósné Pállaga Mária  
polgármester

**Határozati javaslat:**

**.../2015. (.....) képviselő-testületi határozat**

Hernád Nagyközség Önkormányzatának képviselő-testülete a Hernádi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal kötött együttműködési megállapodás tartalmán nem kíván módosítani.

Felelős: polgármester

**Határidő: február 28.**



Hernád Nagyközség Önkormányzatának Polgármestere  
2376 Hernád, Köztársaság út 47., polgarmester@hernad.hu; 29/374-122

---

### ELŐTERJESZTÉS

**Tisztelt Képviselő-testület!**

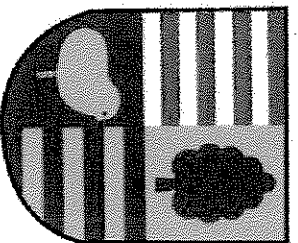
KEOP-1.3.0/B/2F/09-11-2012-0001 számú, „Hernád község ivóvízellátás biztonságának javítása új kút fúrásával és a még el nem látott részek hálózatba kötésével” elnevezésű projektünk záró helyszíni ellenőrzése során nyilvánvalóvá lett, hogy egy nagyon fontos horizontális vállalást nem teljesítettünk. Ennek pótlását az IH előírta számunkra.

Fenti ok miatt előterjesztem a „**Local Agenda 21 – a fenntartható fejlődés helyi programja**” című stratégiát, amely a település 21. századi fejlődésének fenntarthatóságát taglalja.

Kérem a stratégiában foglaltak elfogadását.

Hernád, 2015. február 19.





## HERNÁD NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

### LOCAL AGENDA 21 – A fenntartható fejlődés helyi programja

2015. JANUÁR

#### TARTALOMJEGYZÉK

A LOCAL AGENDA PROGRAMM .....	3
HELYZETELEMZÉS .....	6
1.1. HÁTTER, KÖRNYEZET .....	6
1.1.1. A terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek .....	6
1.1.2. A terület természeti környezete .....	6
1.1.2. Jellemző településszerkezet .....	8
2. TÁRSADALMI HELYZET .....	10
2.1. Demográfiai helyzet, tendenciák .....	10
2.2. Gazdasági-társadalmi jellemzők, TENDENCIÁK .....	11
2.3. Oktatás, képzés .....	15
2.4. Művelődés, KULTÚRA .....	17
2.5. Társadalmi SZERVEZETEK .....	20
2.6. SPORT, Kikapcsolódás .....	22
2.7. Egészségügy, szociális FLUÁRA .....	22
2.8. Környezetvédelem .....	22
2.9. HELYI SAJÁT .....	23
3. Gazdasági HELYZET .....	24
3.1. Gazdasági szektorok alakulása .....	24
3.2. Mezőgazdaság .....	25
3.3. Ipar, vállalkozások .....	25
3.4. Szolgáltatások, kereskedelem .....	27
3.5. Vendéglátás, Idegenforgalom turizmus .....	29
4. INFRASTRUKTURÁLIS HELYZET .....	30
5. KÖRNYEZETI ELEMÉK .....	32
SWOT- ANALÍZIS .....	40
A SWOT-ANALÍZIS KIÉRTÉKELÉSE .....	45
STRATÉGIA .....	48
PRIORITYÁK .....	50
INDIKÁTOROK .....	61



## A Local Agenda Program

A fenntartható fejlődést szolgáló optimális célkitűzések, illetve a megvalósítás lépéseinek meghatározásához elengedhetetlen feltétel a település fennálló helyzetének alapos ismerete. A vizsgálati munkarészen részletesen elemezzük az ökológiai, társadalmi és gazdasági adottságokat települési szinten, valamint a kistérségi és regionális összetűzéseket.

A fenntartható fejlődés lokális programja (Local Agenda 21-LA-21) azt célozza, hogy a természet-gazdaság-társadalom hármasában úgy teremtsen meg a helyi, kistérségi szinten az összhangot, hogy az a fenntarthatóság hosszú távú elveit szolgálja.

A Local Agenda 21 egy komplex rendszerező és- működtető program, amely a fenntartható fejlődésnek arra a szigorú értelmezésére épül, amely a fenntartható fejlődésnek arra a szigorú értelmezésére épül, amely a természeti tőke átváltását gazdasági tőkére csak a bioszféra kövelményeit betartva, szigorú határok között: tanja megvalósíthatóknak, emberi-társadalmi szűkségletelegítőként számba véve a természeti tőkét is:

A Local Agenda 21 (LA-21) alapvető célja:

az önkormányzat aktív és cselekvő közreműködésével, a lakosság tervleges támogatásával olyan program kidolgozása és megvalósítása, amely a fenntartható fejlődés elvére épül.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy az LA-21 nem azonos a környezetvédelmi programmal, noha anélküli az LA-21 nem teljes.

A fenntarthatóság lokális, kistérségi programja komplex program, amely a természeti környezet fejlesztésével összhangban tervezi az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés, agrár- és természetvédelmi, jövőorientált, alakítását.

A helyi fenntarthatósági kérdéskör szintjei:

Az első szint: azok a kezdeményezések, amelyek elsősorban a természet megővására és a környezet állapotának helyreállítására és javítására koncentrálnak. Az ilyen jellegű tevékenységeket környezetvédelmi kezdeményezéseknek nevezhetjük.

A második szint: azok a kezdeményezések, amelyek konkrétan utalnak a fenntartható fejlődésre, vagy olyan tág koncepciókat használnak, mint pl. globális ökológia és tükrözik a Brundtland Bizottság elképzeléseit anélkül, hogy a jelentés explicit kategóriáit alkalmaznák. Ezeket a politikákat illetően a kezdeményezés a fenntartható fejlődés jegyében név.



Harmadik szint: azok a kezdeményezések tartoznak, amelyek konkrétan vonatkoznak az AGENDA 21-re. Az ilyen kezdeményezések tekinthetők Local Agenda 21-nek. Ezek tudatosan követik az Agenda 21 megfontolásait kapcsolatos, különféle nemzetközi dokumentumokban megfogalmazott szempontokat.

A Local Agenda 21 („Helyi fenntarthatóság programja”), mint arra neve is utal, a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés fogalma köré épül. Ez a fogalom 1987-ben a „Közös Jövők” Egyesült Nemzetek Szervezete Brundtland-jelentés publikálásával került be a közudatba és terjedt el azóta szerte a világon. A fenntartható fejlődés (sustainable development) az Európai Unió környezetpolitikájának egyik fő alappillére, mely olyan fejlődési folyamatot jelöl (földeké, városoké, üzleteké, társadalmaké stb.), ami „kifejezi a jelen generáció igényeit anélkül, hogy csökkentené a jövőndő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját igényeket”.

A Local Agenda alappillérei

Három fő alappillére épül, melyek:

- gazdasági fejlődés
- társadalmi fejlődés
- és környezetvédelem

Alapkövetelmény tehát a jövő generáció érdekeinek figyelembevételre a jelenlegi gazdasági-társadalmi-környezeti döntések meghozatalánál oly módon, hogy a gazdasági és a társadalmi tevékenységnek összhangban legyenek a természeti kövelményekkel.

Az 1972-es „Emberi Környezetről” szóló stockholmi – és egyben első – ENSZ környezetvédelmi világkonferenciát követte az 1992-ben Rio de Janeiro-ban megrendezett konferencia, mely a „Környezet és Fejlődés” jegyében zajlott. Fő dokumentuma az Agenda 21 (Feladatok a 21. századra), mely foglalkozik a Local Agenda 21-el. A következő megszabású találkozára 2002-ben került sor Johannesburgban, mely már a „Fenntartható Fejlődés” címet viselte.

Az Európai Unió jelenleg hatályos VI. Környezetvédelmi Akcióprogramja („Környezet 2010: Kezdünk a jövőnk”) az integratívásra (szakterületi fenntartható fejlődési programokra) helyezi a hangsúlyt és a módszertani ajánlásokban külön kiemeli a Local Agenda 21-et. A Local Agenda 21 a fenntartható fejlődés, a gazdaság-társadalom-környezet komplex rendszerét foglalja magában. Céja egy olyan hosszú távú helyi program kidolgozása és megvalósítása, mely a fenntartható fejlődés elvére épül, integrálja a gazdasági, a szociális és a környezeti fejlődést. A természeti környezet fejlesztésével összhangban törekszik az épített környezet, az infrastrukturális rendszer, az energiaellátás, a



közlekedés, a hulladékkezelés, agrárium, stb. alakítására, fejlesztésére, figyelembe véve a globális és lokális társadalmi érdekeket.

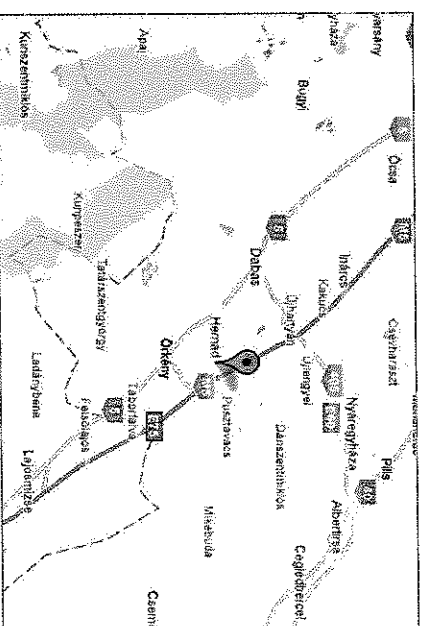
## Helyzetelemzés

### 1.1. Háttér, környezet

#### 1.1.1. A terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek

Település	Projektben szerepel (igen/ nem)	Régió	Magye	Kis- társág	Érintett KÖTEVFEE	Lakosság- szám
Hernád	Igen	Közép- Magyarország ági	Pest	Dabasi	Közép- Duna-völgyi	4.234

#### 1.1.2. A terület természeti környezete



Hernád modern, összközműves település az ország közepén. Ismert történelme a 14. századi nyíllik vissza, amely azonban leginkább az itt élők tudatában és nem történelmi korok lenyomatában maradt fenn. Megélt teljes elpusztítást, újraterlepülést, közös tanácsai múltát, majd 1984-től a teljes önállóságot is. Szorgalmas emberek lakják, akik az önkormányzati fejlesztéseknek köszönhetően városi környezetben, de vidéki közösségi tudattal, az összetartozás élményével élik mindennapjaikat. A felülső önkormányzati tevékenységet gazdag civil és vállalkozói energiák köré egészíti ki, és ez számos partnerségben lebonyolított projektben nyilvánul meg. Hernád egyre fiatalodó település, ahol a születésszám magasan meghaladja a halálozások számát, s ahol sok fiatal család teremt meg évről-évre a saját egzisztenciáját.

Hernád település a Közép-Magyarországi Régióban, a dabasi kistérségben található. A régió több tégléység találkozásánál fekszik, így domborzata is igen változatos. Északon hegyek, délen lész- és homokhátságok jellemzik, s észak-déli irányban kétészeli a Duna is, amelynek ide eső száz kilométeres szakasza a magyarországi rész negyede. Nemcsak maga a festői folyam, hanem az általa nagy munkáival épített szigetvilág is páratlan természeti értéket képvisel, a Dunakanyartól a Csepel-szigetig. A folyókák közül említeni érdemes az északon a Dunába torkoló Ipoly, valamint a térség keleti végén a Tisza felé szelő Gálja és Tápó.

Történelmi szempontból is meghatározó a Duna közelsége Aquincumot a mai Budapest területén, az ókori hadi és védelmi vonalon, a "Temes"-en építették a romok – a romjai ma is láthatók. A XIII. századi tatárjárás után IV. Béla király építtette a Budai Várat, mely a Dunát és az itt összatálalkozó téjakat volt hivatott szemmel tartani. A száztizen éves török uralom hírneműi – így a Gülj Baba-útba vagy a Király gyógyfürdő a jellegzetes nyolcszögletű medencével – ma is felidéz az itt meglepetélt oszmán kultúrát.

Régió az ország sugaras szerkezetű út- és vasúthálózata révén egyben a legfőbb hazai közlekedési csomópont is. A térség az állagostól sűrűbb úthálózzal rendelkezik, melynek kiépültségének színvonala is magasabb az országosan jellemzőnél. A közlekedés, a szállítás gyorsítását, biztonságát elősegítő autópályák mindegyike áthalad a Régió területén. E kiemelkedő szerepet látaszja alá az a tény is, hogy a Magyarországon áthaladó fő európai közlekedési folyosók is (a Helsinki-folyosók közül a IV., V., VI/B., VII/C., és nem utolsósorban a VII. folyosó, a Duna) a Közép-magyarországi régióban találkoznak. A Duna nemcsak a Közép-magyarországi régió természetes lenglyve, hanem Európa egyik legjelentősebb vízi szállítási útvonala is. Ez a különleges és egyedi természeti adottság még természet kiaknázatlan lehetőségeit rejt magában. Hazánk nemzetközi légiforgalmának központja, a Liszt Ferenc Repülőtér két terminálja is itt található, melyeket a világ harminc leglátványosabb repülőgépeit vesznek igénybe. A repülőtér jövőtől 32 országgal vagyunk közvetlenül határosak, az évenként átlagosan mintegy



évről 100 utast foglalomnak felel a hazai légitársaság bonyolítja. Mindezek eredményeként régióink hely- és külföldi egyaránt jól megközelíthető, s ez központi szerepet meg inkább erősíti.

Az infrastruktúra jó kiépültsége és a stratégiai fontosságú földrajzi tékvés mellett a helyi munkaerő magas képzettsége is oka annak, hogy a regisztrált vállalkozások és vállalatok száma, valamint a hazai és külföldi tőkebefektetések mértéke 1990 óta folyamatos növekedést mutat, és országos szinten a Központi Régióban a legmagasabb. A vállalkozó kedv megéltkülsőe új területeket és dimenziákat adott a Régió fejlődésének, mindezrel tovább dimenziókat nyílv meg előtte. A térségnek az ország gazdaságában játszott szerepe rendkívül imponáló, a Régió egy maga adja a nemzeti összemek több mint negyven százalékát.

A prosperitás a nyugati típusú gazdaságokhoz hasonlóan a szolgáltatási-kereskedelmi ágazatok és az iparnak köszönhető. Utóbbi látványos gyarapodásához a nehány éve létesített ipari parkok is hozzájárulnak. Különösen vonzó feltételek – közművesített telkek a már emlílt kiváló infrastruktúrával, illetve önkormányzati kedvezmények – vonják a befektetőket. A nagy hegyománnyokkal rendelkező, évszázados tapasztalatot és a modern technológiákat is alkalmazó mezőgazdaságra a városokat ellátó vegyes profil a jellemző. A Régióban azonban – számottevő piácot jelentő hárommillió népessége és jó megközelíthetősége miatt – egyértelműen a kereskedelmi és a szolgáltatásokon van a legnagyobb hangsúly. E szektorokban a legnagyobb a foglalkoztatottak aránya, itt koncentrációk leginkább a tőke és e területeken jelentkeznek a legkedvezőbb hozamok is.

#### 1.1.2. Jellemző településszerkezet

Hernád község a Közép-Magyarországi Régió területén található. A település lakosságának népességszáma 4.234 fő (2014. január 1-jén). A Régióban nagyon erős a népességkoncentráció. A népesség túlnyomó része (85,25 %) a budapesti agglomerációban koncentrálódik, míg az agglomeráción kívül a lakosságnak csupán 14,75 %-a él. A főváros 3.200 fő/km<sup>2</sup> feletti népsűrűsége mellett az agglomerációs településeken és a fő közlekedési útvonalak mentén fekvő települések 120 fő/km<sup>2</sup> feletti a koncentráció mértéke. A települések népsűrűsége szernit területi megosztása jól érzékelteti a Régióra általában jellemző térszerkezeti képletet: az agglomerációs gyűrűt és az agglomeráción kívüli települések sugaras elrendeződését.

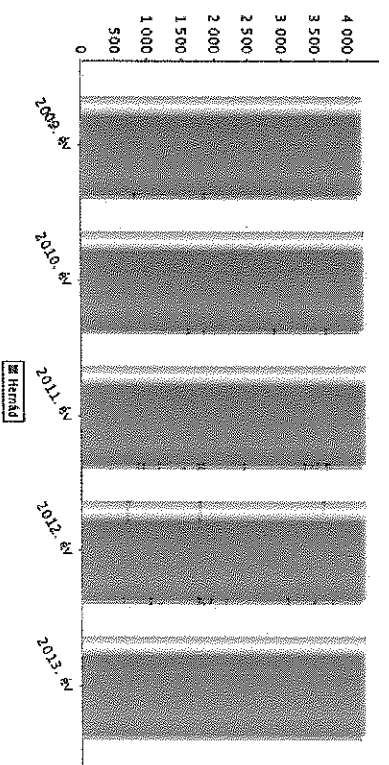
Megjegyzendő azonban, hogy a mutató nagyon függ attól, hogy a kistérségben belül mekkora a népesség, és milyen a településszerkezet. A Dunakeszi kistérség négy településéből három város, a Gyáli kistérség lakosainak túlnyomó többsége (82 %-a) városiak. A Szohi és Hegyközi kistérségben azonban egyetlen város található, ezért az ott kapott 23 és 21,2 %-os értékek Szob (2.971 fő) és



Nagykátán (12 991 fő) városának lakosságát reprezentálja. Az alföldi területek mezővárosai, valamint a fejlődzzati agglomerációs települések történeli fejlődésük okán gyakran falusi arculatot mutatnak.

**2. Társadalmi helyzet**  
**2.1. Demográfiai helyzet, tendenciák**

Állandó lakosok száma:



(Forrás: Központi Statisztikai Hivatal)

Állandó lakosok száma és korstruktúrája:

Évek	Állandó lakosság					
	0-2 évesek száma (fő)	3-5 évesek száma (fő)	6-13 évesek száma (fő)	14 évesek száma (fő)	15-17 évesek száma (fő)	18-59 évesek száma (fő)
2009. év	135	170	393	55	178	2588
2010. év	142	155	407	43	174	2588
2011. év	142	155	407	43	174	2588
2012. év	142	155	407	43	174	2588
2013. év	142	155	407	43	174	2588



2011- év	4254	128	149	412	53	153	2608	751
2012- év	4245	104	139	429	52	152	2577	792
2013- év	4234	102	139	413	53	148	2564	815

(Forrás: KSH)

## 2.2. Gazdasági-társadalmi jellemzők, tendenciák

A Régió az országos GDP 47 %-át termeli, ebből azonban Budapest részesedése 37 %, míg Pest megye többi területére 10 % GDP termelés jut. Az 1990-es években a nagyvállalati struktúra felbomlásával és a privatizációs folyamatok széleskörűvé válásával párhuzamosan Magyarországon szaporodni kezdtek a kis- és közepes méretű vállalkozások. 2012-ben 525.483 vállalkozás működött a Régióban; ezek 70 %-a Budapesten, 30 %-a pedig Pest megyében. Az egyéni vállalkozások aránya az összes működő vállalkozás között 23 %, mely az országos átlag alatt marad. A vállalkozások területi eloszlása a Régióban tehát korántsem homogén: a legtöbb vállalkozás Budapest belső területében, a nyugati és északi agglomerációban található. Az 1.000 főre jutó vállalkozások száma az V. kerületben a legmagasabb (344), míg Márianosztrán mindössze 17,2 vállalkozás jut ugyanennyi főre. Mivelük a működő társas vállalkozások túlnyomó része 0-9 fős foglalkoztató kisvállalkozás. A 250 főnél többet foglalkoztató vállalkozások aránya kevesebb mint 1 %. A Régióban ráadásul 231 ezer egyéni vállalkozás van, melyek jelentősége, bevétele az esetek túlnyomó többségében elmarad a társas vállalkozásokétól. A régiós átlagot meghaladó számban találhatók egyéni vállalkozások az agglomeráción kívüli eső területeken és az agglomerációhoz tartozó alföldi településeken. Budapesten az egy vállalkozásra jutó adózárs előtti eredmény értéke a régiós átlag két és félszerese (kerületi bontásban az V. kerület áll az élen). Az átlagot 33 település éri el, de gyakran a kevés számú vállalkozás – és közte egyetlen nagyobb cég – miatt a mutató nem teljesen megbízható (azok a települések emelkednek ki, amelyekben jelentős adót fizető nagyvállalatok működnek. Például – Sony, Alsóherméd – Penny Market, vagy Budács–Telenor, Tesco). Érdemes következtetésekre adhat okot, hogy 2001-hez képest alig maradt néhány lucat olyan település, ahol az egy vállalkozásra jutó adózárs előtti eredmény 5.000 Ft-felett maradt.

A vállalkozások területi megoszlása Magyarországon (2012)

Terrület	Regisztrált vállalkozások	Működő vállalkozások	Egyéni vállalkozások
Közép-Magyarország	494.038	271.965	213.291
Közép-Dunántúl	121.689	72.161	77.692
Nyugat-Dunántúl	118.535	69.692	77.891
Dél-Dunántúl	108.765	60.432	72.638
Észak-Magyarország	102.855	61.696	66.698
Észak-Alföld	135.990	81.515	88.684
Dél-Alföld	149.678	80.785	104.770
Ország összesen	1.233.704	698.146	702.595

A Régió súlyra kiemelkedően magas az országba érkező külföldi tőke területi megoszlását tekintve. A külföldi értékeltségű vállalkozások 68,1 %-a a külföldi tőke 69,2 %-a található a Régióban. Ágazati megoszlását tekintve a külföldi tőke 40,4 %-a a kereskedelem területére, 34,9 %-a az ingatlan-ügyletek területére áramlott, csupán 8,9 %-a preferálta az ipart és 4,2 %-uk az építőipart. Területi megoszlását tekintve elmondható, hogy a külföldi tőkével rendelkező vállalkozások túlnyomó része a fővárosban és a bevezető főutak mentén telepedett meg.

A működő társas vállalkozások gazdasági ág szerinti (2012)

Terrület	Működő társas vállalkozás	Mézőgazdaság	Ipar	Építőipar	Szálláshely - szolgáltató
Közép-Magyarország	280.747	2.957	24.161	22.836	8.723
Közép-Dunántúl	43.997	2.815	6.990	9.396	3.772
Nyugat-Dunántúl	40.644	3.123	6.421	8.080	4.041





Dél-Dunántúl	36.127	3.389	5.154	6.746	3.468
Észak-Magyarország	37.157	2.565	5.532	6.627	3.618
Észak-Alföld	47.296	4.061	6.847	8.438	4.325
Dél-Alföld	44.906	4.609	7.607	8.128	4.049
Ország összesen	531.109	23.519	62.712	70.251	31.997

A Közép-magyarországi régió az ország összes mezőgazdasági termőterületének 8 %-ával rendelkezik, melynek 41 %-a szántó, 1,6 %-a kert, 0,7 %-a szőlő, 1,5 %-a gyümölcsös, 8,2 %-a gyepr, míg az erdők részaránya 21,9 %. A Régió a magyar mezőgazdaság által megtermelt GDP-ül 9,9 %-kal térszeseedik. Az utóbbi húsz év folyamán a mezőgazdasági terület csökkent, legnagyobb mértékben a szőlő, gyümölcsös és kert területek esetében 2000 után a csökkenő tendencia megfordult. A szántóterületek aránya nagyobb változaton maradt, a halastavak és az erdők területe pedig növekedett. A Régió mezőgazdaságának területi szerkezetéről általánosságban elmondható, hogy a főváros közelében, az intenzív kertészeti kultúrák dominálnak, a távolabbi, elsősorban alföldi területeken pedig a hagyományos állattartás és szántóföldi növénytermesztési kultúrái. Országos viszonylatban kiemelkedő a Régió zöltség- és gyümölcstermesztése, valamint tejtermelése.

Az ipar szerepe a gazdaság ágazati szerkezetében a szolgáltatások túlsúlya révén a második helyre szorult. Vissza (a regionális GDP 18,5 %-ával). Az Ipari vállalkozások legnagyobb koncentrációja a budapesti agglomeráció területén jellemző. A Régió szerepe az Ipari foglalkoztatásban országos összehasonlításban is meghatározó a vegyiparban, a fa-, papír- és nyomdaiiparban, valamint a gépiparban. A gépipar részesedése a feldolgozóipari foglalkoztatásban Budapestén 30,6 %, Pest megyében közel 42,5 %. A második legnagyobb foglalkoztató Budapestén a vegyipar, Pest megyében az élelmiszeripar. Az újonnan települt ipari beruházások jelentős része az agglomerációs településeket választotta, ezért Budapestén az Ipar fokozatos visszaszorulása, Pest megyében a vidéki átlaghoz közel alakulása (a termelési érték növekedése, a foglalkoztatottak számának stagnálása) fegyelhöz megy. Az Ipari termelés érték lakosra jutó értéke a Közép-magyarországi régióban az országos átlag alatt, felel sem éri el az észak-dunántúli térségek értékeinek, de meghaladja a keleti és déli régiók értékét.

A szolgáltatás (tercier) szektor a Régió és az országban belül legnagyobb arányt Budapestén éri el (közel 80 %). A Régió 34 nagy cégközpontjából 28 Budapestén, 4 Budaforsón (Metro, Spar, Tesco,



Telenor] és 1 Foton (Phoenix Pharma) található. Az agglomeráció hasonlóan magas értékeket mutat, elsősorban az agglomeráció nyugati és északi, Szentendréig, Vácig terjedő részben, a keleti, Budapesttel határos településeiben. Az agglomeráción kívüli eső településeken alig van számottevő vállalkozói aktivitás a gazdasági szolgáltatások tekintetében. Országosan a Régióban a legnagyobb a kereskedelmi vállalkozások koncentrációja, a kereskedelmi cégek 46,8 %-a itt található. A Régió kereskedelmi vállalkozásai nagyrészt, sőt országos szintű ellátó feladatot is betöltenek.

A kereskedelmi strukturát jelentősen átalakították a közelmúltban megjelent tökéletes külföldi vállalkozások szuper- és hipermarketjei, amelyek mára mind az agglomerációs települések, mind Budapesti kereskedelmi ellátási igényének jelentős részét kielégítik. Előnyük a lakosság szempontjából, hogy az erős verseny és a maximális gazdaságosság megteremtésével lecsorítja az árakat. Hátránya ugyanakkor, hogy a kis tökérejlő (de a foglalkoztatásban jelentős) kereskedelmi vállalkozások működését elleheltenlik.

A XXI. század gazdaságföldrajzát a "kreatív helyek" gazdaságföldrajzánaként vetlik előre a kultúrák. Kreatív tevékenységek iparágak közé sorolható például a kiadói és nyomdai tevékenység, a számítástechnika a kultúra-fejlesztés, a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatók (tanácsadás, tervezés, hirdetés, stb.), a szórakoztató, kulturális és sporttevékenység. Elemzési célú statisztikai adatok szerint a főváros részesedése az országos hozzáadott értékből éppen ezekben az ágazatokban 50 % feletti. Ezeknek a tevékenységeknek a koncentrációja lehetséges és szükségessé teszi, hogy az egyes szolgáltatók speciális kínálatot jelenjenek meg, széles választékot biztosítsa a Régió és az egész ország számára.

Az informátika azért érdemel külön is figyelmet, mert központi von meghatározóvá válhat az újgazdaság, idegenforgalom jelentőségét tekintve a régiók között vezető szerepet játszik. A természeti és kulturális adottságok mellett az idegenforgalmi infrastruktúra, a többi régióhoz képest fejlett, azonban a belső aránytalanságok (Budapest túlsúlya) meghatározók. További előny, hogy a szexonális a térségben nem jelentkezik olyan számszerűségi módon, mint például a Balaton partján. A Régióban található a hazai szőlődei fődívek egyhámadá. Az országban elított vendégéjszákák 31, a külföldiek által elított vendégéjszákák 52 %-a Budapestén realizálódik. Ugyanakkor az elított vendégéjszaka az országos

intérmelés cégek vállalkozások

A Közép-magyarországi régió kiváló turisztikai adottságokkal rendelkezik, melyeken alapulva az idegenforgalom jelentőségét tekintve a régiók között vezető szerepet játszik. A természeti és kulturális adottságok mellett az idegenforgalmi infrastruktúra, a többi régióhoz képest fejlett, azonban a belső aránytalanságok (Budapest túlsúlya) meghatározók. További előny, hogy a szexonális a térségben nem jelentkezik olyan számszerűségi módon, mint például a Balaton partján. A Régióban található a hazai szőlődei fődívek egyhámadá. Az országban elított vendégéjszákák 31, a külföldiek által elított vendégéjszákák 52 %-a Budapestén realizálódik. Ugyanakkor az elított vendégéjszaka az országos



átlag alatt van, azaz a vendégek átlagosan kevesebb időt töltenek el a fővárosban. A Régió – benne elsősorban a főváros – kiemelkedő részesedést mondhat magáénak az üzleti-, konferencia- és gyógyturizmus terén.

### 2.3. Oktatás, képzés

Hemadon alapfokú októató-nevelő munka folyik három intézményben:

- Hemad Pilypang Óvoda (önkormányzati fenntartás)
- Hemad-Pusztaevacs Általános Iskola (állami fenntartás-önkormányzati működés)
- Alapfokú művészetoktatás (állami fenntartás-önkormányzati működés)

Az általános iskolában és az óvodában is kiemelt elemként jelenik meg a környezeti nevelés a tantervben és nevelési programban. Az iskolában a jeles környezetvédelmi napok köré versenyeket, vetélkedőket, programokat szerveznek, a Magyar Köztársaság munkáját segítve rendszeres szemlélyűltő akciókat tartanak. Az iskolások részt vesznek a község tavaszi és őszi takarításában, az iskola környéki zöldterületek fenntartásában. Az elhasznált elemeket és PET-palackokat szervezeten, szellektivén gyűjtik, így nevelik a fiatalokat az újrahasonosítás fontosságára.

Az óvodai és iskolai nevelés során kiemelten kezelik területek:

#### 1. Egészséges életmódra nevelés, integráció

A gyermekek óvodában és iskolában tartózkodásának egész ideje alatt érvényesül az egészségese életmódra nevelés, így a gondozásban, étkezésben, mozgásfejlesztésben és a szabad játék során. Az októató-nevelő intézmények törekvésnek arra, hogy a gyermekek biztonságos és egészséges körülmények között éljenek. Nyitoltak és elfogadják a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjára. Kiegészítik a nevelő munkát a Polgármesteri Hivatali könyvtárának családokozása a Minta Menza programhoz, így már két esztendeje tudatosan törekvésnek arra, hogy egészségesebbé tegyék a menza ételleket. Ennek egyik fontos, a helyi gazdaságra is kiható eleme a helyi östermelektől való nyersanyag-beeszerzés. 2014-ben az Együtt a hemadi gyermekekért Közalapítvány és az önkormányzat közösen sábanlangot alakított ki az óvodában, amely lehetővé teszi a legúti megbeleegedésben szenvedő gyerekek gyógyítását és az egészségesek egészségének megóvását.

#### 2. Helyi hagyományok ápolása

A hagyományóvzés erősíti az óvodai és iskolai élet hagyományait és a népszokási óvzó természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Ez az ünnepekre hangoló örömteli közös tevékenység a gyerekek



szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol, teljes személyisége fejlődik. A néphagyomány széplembben nevelkedett gyerekek, alkotó közösönhatásban él a természetel, ráérez arra, hogy a világot képes alakítani. Megismeri a közös alkotás örömet, a múlt értékeit, a környezetért érzett felelősséget. Értelmileg fogékonyabbá, érzelmileg gazdagabbá válik. Bár Hemad több mint hatszáz éves település, történelmi hagyományai nincsenek. Néphagyományokkal sem rendelkezik, mert a török hódoltság ideje alatt teljesen elnépletenedett, s csak a 18. század végén települt újra, meglehetősen vegyes népességgel. A község visszazserzett önállóságának harminc esztendeje alatt kialakította saját legújabb kori szokásait, hagyományait, amelyeket a magyarság néphagyományával együttesen ad át a fiatalok generációjának. Ennek a törekvésnek nemcsak kulturális és oktatási, hanem községformáló és építő aspektusai is vannak.

#### 3. Környezetvédelmi nevelés

A környezet megismerése nevelés során, mely egyik foglalkozási területünk, khangsúlyozódik az ember környezetének védelmére, ennek módjai. A jövő nemzedékének nevelésben ez elengedhetetlen fontosságú terület.

Hemadon a környezeti nevelés hosszú ideje tekint vissza. A PET-palack gyűjtés, a papírgyűjtések, a fém italos dobozok begyűjtése, a falutakarítások, rajzpályázatok mind-mind szemléletformáló erővel hatnak.

Általános iskolai oktatással kapcsolatos fontosabb adatok

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Általános iskolai osztályok száma	17	17	17	17
Általános iskolai főállású pedagógusok száma	32	32	32	32
Általános iskolai tanulók száma	416	434	439	409
Napközi tanuló száma/lanulószoza	116/31	114/37	122/41	130/38



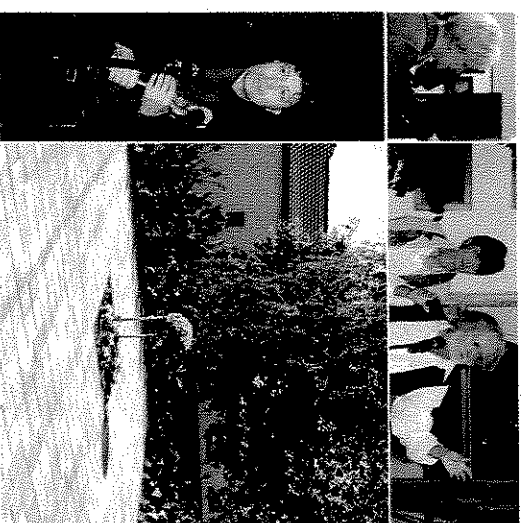
Az óvodai nevelést, ellátást a Hernádi Pilyang Óvoda biztosítja hét óvodai csoportban, amelyek közül egy csoportban a 2. életévüket betöltött, bölcsődés korú gyerekek is helyet kapnak.

Óvodai neveléssel kapcsolatos fontosabb adatok

	2012	2013	2014	2015
Óvodai férőhelyek száma	175	175	175	175
Óvodába beírt gyermekek száma	177	177	159	157
Óvodai csoportok száma	7	7	7	7
Falilású óvópedagógusok száma	14	14	14	13
Óradó logopédus	/fészmunkakidős 1	/fészmunkakidős 1	Óradó 1	Óradó 1
Gondozónk száma	0	0	0	1

#### 2.4. Művelődés, kultúra

A településen a közművelődési feladatokat egy művelődési ház, a Tájház és egy könyvtár látja el. A könyvtár az általános iskola könyvtára, amely szerződés alapján közösségi feladatokat is ellát. A művelődési ház szakmai tevékenysége az elmúlt harminc év alatt folyamatosan színesedett, javult, színvonalasabbá vált. A hagyományos közművelődési tevékenység mellett (klubok, csoportok, szakkörök szervezése) a művelődési ház saját rendezvény-sorozatát is újjáira bocsátott „Hernádi Ősz” címmel.



A „Hernádi Ősz” kulturális rendezvény-sorozat kb. két-két és fél hónapig keresztül zajlik a művelődési házban és egyéb helyszíneken, mely idő alatt számos rendezvény tartanak. A „Hernádi Ősz” kulturális rendezvény-sorozat hivatalos művészek alkotáseit bemutató kiállításokat (képző-, és főtűművészeti), gyermekrajz kiállítás, felnőttek és gyermekek részére rendezett műsorokat és koncerteket foglal magában.

A rendezvény-sorozat látogatottsága évről-évre nő. Színvonalát Sebestyén Márta és a Muzsikás együttes, a Kalácsa együttes, a Komorán együttes, Szovrák Katalin és sok neves képzőművész neve fémjelzi. A művelődési ház által szervezett rendezvény-sorozat már éveken keresztül túllépett a helyi jelentőségű rendezvényeken, mert évente nagyon sok látogatót vonz, s programjai az egész kistérségből Hernádra csábítják a látogatókat.





A hernádi művelődési ház és a településen működő más intézmények és szervezetek közötti együttműködés példabértéki, s ez nem is lehet másképpen, hiszen nagyon sok rendezvény kizárólag nagy összefogással valósítható csak meg. A „Hernádi Ősz” rendezvénynek állandó térszervei, szervezői és segítői a helyi civil szervezetek.

Köznművelődési-közösségi rendezvények közül számos olyan van, amelyet a kistérségben először Hernádon valósítottak meg, s ezután terjedtek el ezek más településeken is. Ilyen pl. a fálunap és a Hernádi Ősz, amiket először 1993-ban tartottak meg a faluban. Ilyen program még a templomi kornolyzenei hangverseny, képzőművészeti kiállítások, Karikálynom – gasztronómiai rendezvény és az ifj-olvasó találkozók. Civil szervezetben zajlik egy másik közkezdveit rendezvény is, amelynek címe: Rajongók Klubja.



A Tájház helyet köznművelődési, kulturális, hagyományőrző és vallási rendezvényeknek amellott, hogy alapveió funkcióját, a helyi tárgyi emlékek bemutatását sem hanyagolja el.

## **2.5. Társadalmi szervezetek**

### **Alapítványok**

1. „Az iskolaert” Alapítvány (Az Általános Iskola működési feltételeinek javítása, a kiemelkedően teljesítő osztály/közösségek és tanulók jutalmazása.)
2. „Együtt a hernádi gyermeküket” Alapítvány (A Hernádi Pihypang Óvoda működési feltételeinek javítása, játékok vásárlása stb.)
3. Garázs Band Alapítvány (Hernád ifjúsági zenekara működési feltételeinek javítása, hangszervásárlás és utazási költségek biztosítása.)
4. Egészségforrás Alapítvány (A helyi egészségügyi intézmények és szolgáltatók eszközállományának fejlesztése.)



#### Egyesületek:

1. Örökiség Kulturális és Hagyományörző Egyesület (30 fő, A Hernádon élő emberek identitásadata és a települési kötődés erősítése hagyományörző és kulturális rendezvények megszervezése, valamint időszakos kiadvány létrehozása által.)
2. Nagycsaládcsok Hernádi Egyesülete (60 család, kb. 120 felnőtt és 200 gyermek, A helyi nagycsaládcsokok segítése, jólétkonysági akciók szervezése.)
3. Hernádi Környezetvédező és Faluszéplő Egyesület (33 fő, Környezetvédelmi akciók szervezése, a helyi természeti és épített környezet megővése, szemléletformálás.)
4. Hernádi Nyugdíjas Egyesület (50 fő, A Hernádon élő nyugdíjas korúak szervezése, amelynek tevékenysége a más civil szervezetekkel közösen megvalósított rendezvényekben, a saját tagságnak megszervezett programokban és kulturális tevékenységben nyilvánul meg.)
5. Hernád Hungary Motoros Civil Egyesület (12 fő, A motoros kultúra elterjesztése és ápolása a település határain belül és kívül. A többi civil szervezettel való együttműködés.)
6. Hernádi Sport Egyesület (20 fő, A község legfélegybi civil szervezete, amelynek két szakosztályban kb. 200 versenyzője van. Nagy gondot fordítanak az utánpótlás nevelésre.)
7. Samba Táncsport Egyesület (14 fő, egy szombathelyi művészeti iskola hernádi kihelyezett tagozata mellett működik, alapvetően a táncművelés népszerűsítését, a tánc tanítását, versenyzést, kinevelését és versenyzetetését tartja legfontosabb feladatának. Jelenleg 90 növendékkel oktatnak, közülük többen országos elsősk a korosztályukban.)
8. Hernád Úszó Klub Egyesület (11 fő, Sportcélú civil szervezet, amelynek tagsága leginkább az úszósport gyakorlásának feltételeit kívánja megteremteni a településen.)
9. Talmácsi Motorsport Egyesület (a nem hernádi székhelyű, de a községben tevékenykedő egyesület érdekessé színtölti a település életének. Céljuk motorsport megszervezése a gyerekekkel és fiatalokkal, valamint a biztonságos közlekedés megtanítása számukra. Rövid idő alatt jó kapcsolatot alakítottak ki az önkormányzattal, és maga a világjárvány is gyakran részt vesz a közéleti rendezvényeken.

A civil szervezetek – alapszabályuknak megfelelően – szolgáltatásaikat a teljes lakosság számára biztosítják, rendezvényeiken tagságukon kívül a falu jelentős része részt vesz. Támogatások (vállalkozások, magánkézbeniek, színpolitikusok) révén kiemelkedően sok lakos élének

#### 2.6. Sport, Kikapcsolódás

A településen a sportot versenyszerűen vagy amatőr módon, kikapcsolódásként művelők köré is több egyesület, klub szerveződik. Az önkormányzati sporttelepet tart fenn, ahol a labdarúgás, az atlétika és a kosárlabda sportágakat lehet művelni. Az általános iskola sportcsarnokában a labdarúgás, a kosárlabda, a kézilabda, a birkózás, a tánc kapott helyett. A művelődési ház ad otthont a karate edzéseknek. Civil szervezeti szervezi a versenysportot, illetve van a tánc oktatásával és a versenyzetetéssel foglalkozó civil szervezete is a nagyközönségnek.

#### 2.7. Egészségügyi, szociális ellátás

Az egészségügyi állapot szoros összefüggésben van a szociális helyzettel, így ezek együtt kerülnek elemzésre.

Működő háziorvosok száma	2
Működő házi gyermekorvosok száma	1
Fogorvosi rendelő	1
Háziorvosi szolgálathoz tartozó közzeli ápolónők száma	2
Bejártóit védőnői állásbelyek száma	2
Gyógyszerárak száma	1

Az egészségügyi ellátás adatai

A központi orvosi ügyeleti feladatokat, valamint a szociális feladatokat (gyermekjólét, családgondozás, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzrendszeres segítségnyújtás) mikroérségi társulásban látják el. A társulás központja: Örkény város.

#### 2.8. Közbiztonság

Hernádon közreli megbízott látja el a feladatokat, de az önkormányzat szoros kapcsolatot ápol az Örkényi Rendőrőrsrel és a Dabasi Rendfkapitánysággal is. A képzített kamerarendszer nagyban



segíti a rendőrök munkáját, illetve jelentős visszatartó erővel bír. A kamerák számát bővíteni szükséges a jövőben a nagyobb biztonság elérése érdekében.

#### 2.9. Helyi sajtó

Hemándon frott és elektronikus sajtó egyaránt jelen van, amelyek a következők:

- Hemádai Hírmondó: frott sajtó, megjelenik negyedente 1000 példányban (önkormányzati fenntartású).
- Hemád Infor: elektronikus, programokat közvetít és saját műsorokat készít a hemádai rendezvényekről, emberekről, közszolgálati, önkormányzati fenntartású.
- Hemád hivatalos honlapja: elektronikus, amelyet az önkormányzat tart fenn a legfontosabb hivatalos közlések, kötelező közértesítel és saját rendezvények propagálása céljából.

### **3. Gazdasági helyzet**

#### **3.1. Gazdasági szektorok alakulása**

Ebben a fejezetben elemezzük a településre jellemző gazdasági szektorok (primer, szekunder, tercier) működését. A településen zajló gazdasági folyamatokból következtetni lehet a lakosság életszínvonalára, meghatározhatóak a jövőbeni fejlődési irányok, melyek hozzájárulnak a jövedelmezőség növeléséhez és ezáltal az életminőség javulásához.

Foglalkoztatás, munkaerőpiaci helyzet

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)
2009. év	176	86	90
2010. év	132	71	61
2011. év	140	70	70
2012. év	252	108	144
2013. év	116	59	57

A település nyilvántartott álláskeresőinek száma (Forrás: KSH)

A táblázatból jól látszik, hogy az aktív korú népességnek kis hányada regisztrált munkanélküli. Közülük sokan aluliskolázottak, így bárhol kicsi lenne az esélyük a boldogulásra. A közmunkaprogramok révén az önkormányzat nagyon sokuknak tud időlegesen munkát, és így jövedelmét biztosítani.



A település lakosságának főbb munkalehetőségei részben az önkormányzat által fenntartott intézmények, a nagyszámú helyi kisebb-nagyobb vállalkozás, valamint a fővárosi munkaerőpiac jelenti. Sokan ingáznak gyakran már több évizede, de egyre jellemzőbb a békégszás is, hiszen Herád cégel más települések lakosainak is biztosítanak munkát.

### 3.2. Mezőgazdaság

Herádon működött a rendszerválítás előtt az ország harmadik legjelentősebb termelőszövetkezele, amely a válkozás után egységekre bontva folytatta tovább a munkát. A termelőszövetkezet ágazatát az eddig ott dolgozók privatizálták, s termékeik meg saját boldogulásuk további lehetőségét. Így jött létre a legfőbb dolgozó foglalkoztató Her-Csi-His Kft., a Galldorf Kft., Mezőszolg Kft. és még néhány kisebb, de jelentős vállalkozás.

Újnarván mezőgazdaságát vizsgálva elmondható, hogy a kis- és közepes mezőgazdasági vállalkozások (fészermezők, egyéni gazdaságok, kisvállalkozók) fészerrelisége, gépésletiségeik színvonalá válamelevést elmarad az elvárt szakmai minimumtól. A növénytermesztés területén a közepes méretű földterületekkel rendelkezőknél már valamilyen jobb a fészerreliség színvonalá. A természetét szántóföldi kultúrák közül kiemelkedik az őszi búza, kukorica, napraforgó, vetőmag céljára kukorica, búza és napraforgó termesztése, de jellemző még a burgonya, paradicsom és a paprika termesztése is. A Mezőszolg Kft., amely a kísétség egyik legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozása, igen jól fészerrelt, modern gépekkel rendelkezik.

### 3.3. Ipar, vállalkozások

Herádnak nincsenek nagy kiterjedésű területei, amelyeken ipari parkot lehetne létfhozni. Vannak azonban nagy telephelyek, üzemek, amelyek egymáshoz közeli helyezkednek el, így szinte iparterülettel alkaltnak. A település ipari szektorát vizsgálva megállapítható, hogy jelentősebb külföldi tőkebefektetés nem történt. A település azonban azon fázradozik, hogy minél több vállalkozás települjön a faluba.

A falu gazdaságára a szolgáltató- és a földolgozó ipar jellemle a jellemző. Néhány nagy és sok kisebb vállalkozás található ezekben a szektorokban, biztosítva sok embernek munkalehetőségeit.

	2012. év
Működő vállalkozások száma (vállalkozási demográfia szerinti) - GFO'11 (db)	244
Működő jogi személyiségű vállalkozások száma (vállalkozási demográfia szerinti) - GFO'11 (db)	101
Működő szövetkezelek száma (vállalkozási demográfia szerinti) - GFO'11 (db)	1
Működő jogi személyiség nélküli vállalkozások száma (vállalkozási demográfia szerinti) - GFO'11 (db)	143
Működő társas vállalkozások száma összesen (vállalkozási demográfia szerinti) - GFO'11 (db)	135
Működő korlátolt felelősségű társaságok száma (az év során, vállalkozási demográfia szerinti)	99
Működő részvénytársaságok száma (az év során, vállalkozási demográfia szerinti) (db)	1
Működő mezőgazdasági szövetkezelek száma (az év során, vállalkozási demográfia szerinti) (db)	1



Működő belföldi társaságok száma (az év során, vállalkozási demográfia szerinti) (db)	31
Működő közkereseti társaságok száma (az év során, vállalkozási demográfia szerinti) (db)	2
Működő egyéni vállalkozók száma (vállalkozási demográfia szerinti) (db)	109
Működő főfoglalkozású egyéni vállalkozók száma (vállalkozási demográfia szerinti) (db)	62
Működő mellékfoglalkozású egyéni vállalkozók száma (vállalkozási demográfia szerinti) (db)	38
Működő nyugdíjas egyéni vállalkozók száma (vállalkozási demográfia szerinti) (db)	9

(Forrás: KSH)

### 3.4. Szolgáltatások, kereskedelem

A szolgáltatói szektort vizsgálva a lakosság igényeinek megfelelő mennyiségű kereskedelmi üzlet található, az alapszolgáltatások száma a település méretéhez képest kielégítő. Azonban a minőségi szolgáltatásokért távolabb kell utazni, elsősorban Dabas, Kerkennét és a főváros irányába.

Kiskereskedelmi üzletek száma (db) EBBÖL:	39
Üzemanyagbővíítő állomások száma	1

(db)	
Használati-cikkszakküzletek száma (db)	2
Gépjármű-szakküzletek száma (db)	2
Gépjárműalkatrész-szakküzletek száma (db)	2
Élelmiszer-vegyesüzletek és árúházak száma (db)	8
Vegyéssiparcik-üzletek és árúházak száma (db)	2
Zöldség-, gyümölcszakküzletek száma (db)	3
Hús-, húsrú-szakküzletek száma (db)	2
Kenyér-, pékáru- és édesesszakküzletek száma (db)	1
Paleo-cozot fiatal szakküzleteknek száma (db)	1
Festékek, vasárú, barkács- és építési anyagok szakküzleteinek száma (db)	3
Nagykereskedelmi raktárak száma összesen (db)	5
Élelmiszer-nagykereskedelmi raktárak száma (db)	2
Házlatásticik nagykereskedelmi raktárak száma (db)	2





Egyéb szakosodott nagykereskedelmi raktárak száma (db)	1
--	---

A kereskedelemre vonatkozó statisztikai adatok, 2013 (Forrás: KSH)

### 3.5. Vendégforgás, idegenforgalom turizmus

Vendéglátóhelyek száma (db)	17
Haltüzek és zenés szórakozóhelyek száma (db)	9
Éttermek, büfék száma (db)	2
Cukrászdák száma (db)	3
Munkahelyi rendezvényi és közéleti vendéglátóhelyek száma (db)	3

Vendéglátóipari egységek adatai, 2013. (Forrás: KSH)

A társadalmi tényezőire hatással levő elemek közül a turizmus vizsgálva Herád egyik kitörési pontja lehet a turizmus. Szükséges hosszú távú tervet készíteni ennek az ágazatnak a fejlesztésére, ha kell, együtműködésben más környező településekkel. A turisztikai fejlesztés alapozni lehet a szalid turizmus megteremtéséhez szükséges feltételek meglétére, a jelentős mennyiségű rendezvényre, amelyek közül szinte mindegyikét Herád honosította meg a mikroterületén. Hányzik azonban a potenciális turisztikai vállalkozói összefogások a faluban, így például káknázatlan a szálláshelyek létezésének és a lovasutizmusnak a lehetősége. Herád vidékies, csendes hangulatát mindenféleképpen szeretnék megtartani, s ezzel magukhoz vonni a falusi turizmusban részt venni kívánó vendégeket. Elsősorban egy olyan települést szeretnénk a vendégek elé tárni, ami harmonikusan illeszkedik a környezetébe, szórakozást, művelődési lehetőségeit, sportokat és pihenést egyaránt kínál az oda látogatóknak.



### 4. Infrastrukturális helyzet

Herád a 2000-es évek eleje óta összközműves település. Mésze megelőzte a környező falvakat a vonalas infrastruktúra kiépítésében, így ma elmondható, hogy szinte alig van infrastrukturális hiány a településen. Elengedhetetlenül szükséges azonban a szennyvízcsatorna-hálózatba eddig be nem kapcsolt lakások rákötése, a még burkolatlan, kb. 3 km-es útszakasz aszfaltozása.

Allandó feladatot jelent a 20 éves vízvezeték és a 15 éves csatornahálózat karbantartása is.

Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	37,2
Lakásellátomány (db)	1.504
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	1.504
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza (km)	53,8
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	1.438
Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	1.679
Házirányú villamos energia fogyasztók száma (db)	1.570
Házirányú gázfogyasztók száma (db)	1.119
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	20,6
Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	0
Önkormányzati kiépítetlen járda hossza (km)	64,9
Önkormányzati kiépített út és köztér területe (1000 m <sup>2</sup> )	8,59

Herád infrastrukturális jellemzői, 2013 (Forrás: KSH)

2009-ben fejeződött be az általános iskola és az óvoda felújítása, amely megújuló energia használatát is eredményezte: hőszivattyús fűtés váltósít meg ezekben az intézményekben. Zöldfelületeket is megújították az elmúlt néhány évben. Az önkormányzat törekszik arra, hogy még több rendezett közterület legyen a településen.



Az agglomeráció gyors ütemű, es olykor átgondolatlan fejlesztését, fejlődését közérőli tekintve Hemád a harmonikus, élhető, környezetére odafigyelő és vele együtt élő településfejlesztést szeretné megteremtetni.

**5. Környezeti elemek**  
Környezeti elemek a levegő, talaj, felszín és felszín alatti vizek, az élővilág (lágabban vett értelemben a művi, épített környezet és maga az ember is hozzá tartozik), melyek egymással szorosan összefüggnek, életreli alkotnak: ökológiai rendszert és települési környezetet. Ezeket különböző tevékenységek következtében fellépő hatások veszélyeztetik, a végső hatásviseelő mindig az ember. A környezet védelme érdekében fontos olyan megalapozott döntések hozatala, melyek ökológiaiilag fenntarthatóak, a lakosság által elfogadottak. A környezetvédelem lényege a környezeti értékek megővése, mely magában foglalja az értékek megőrzését, helyreállítását vagy a károsodás megelőzését.

Levegő

A levegőminőségre gyakorolt hatás szempontjából a közlekedés, a szántóföldi növénytermesztés és állattartás a meghatározó. Az ipari tevékenység során keletkező jelentősebb légszennyezés Hemád esetében nem áll fenn, az üzemi és szolgáltató létesítmények légszennyezése nem okoz kimagaslóan nagy környezeti terhelést, és a nem megfelelően üzemeltetett tüzelőberendezések sem okoznak különösebb légszennyezést. Egyéb, technológiai eredetű emisszóval sem kell számolni, mivel a településen tevékenykedő egyéb iparágak nem tartoznak a potenciális légszennyező iparágak közé.

A területen a lakóházak, intézmények fűtése, az ipari és szolgáltató tevékenység, a mezőgazdasági tevékenység és a közúti járműforgalom során kerülhetnek légszennyező anyagok a levegőbe. Különösen jelentős mértékű lehet ez az M5-ös autópályára és az 50-es főútvonal jelenlős forgalma miatt. A gázfűtés elterjedésével azonban csökken a szilárd anyagok jelentéje a légkörben (famu, korom).

Belterületi közlekedés légszennyező hatása Hemádon

Közlekedés

- Úhálózat, közlekedési infrastruktúra

Az önkormányzat közlekedési infrastruktúrafejlesztéssel, fenntartással kapcsolatos tevékenységei:

- Forgalomtechnikai feladatok, KRESZ táblák, korlátok, burkolatfelék festése
- Járda, lépcső, korlátfelújítás autobuszmegállók felújítása
- Baleselvezetőes lépcsősorok, járdák, rámpák kivívítása.



- Parkok kialakítása

- Út rekonstrukciók és új utak építése

- Gépjármű közlekedés

A gépjármű közlekedés, és az ehhez kapcsolódó légszennyezés növekedése olyan folyamat, amely egyre inkább meghatározóvá válik az országban. Hernád községben ez a tendencia minimális. Ez pozitívan hat a község levegőtisztasági állapotának alakulásában. A korszerűbb járművek kisebb üzemanyag felhasználása és alacsonyabb szennyezőanyag kibocsátása nem jár szennyezés csökkenéssel, mert ezt ellensúlyozza a gépjárművek számának és futásteljesítményének növekedése.

- Tömegközlekedés

Hernád közlekedési mozgásgényének kielégítésében szerep jut a tömegközlekedésnek. A tömegközlekedési hálózati infrastruktúra kifejlesztésében meghatározó szerepe volt az úthálózati fejlődésnek. A helyközi tömegközlekedést (VCLAN) használó lakosok a környező településekre járnak dolgozni, iskolába. Nem szenvedni a közvezetelt a vasúti közlekedés, amelyet még mindig nagyon sokan használnak arra, hogy eljussanak iskolájukba vagy munkahelyükre.

- A kerékpáros közlekedés

A községben ez a legeljenredtebb közlekedési forma (a gyalogos közlekedés mellett). Az úthálózati fogalmai lehetővé teszi, hogy biztonságosan tudjon kerékpározni minden lakos. Ezzel a levegőtisztaság minimalizálásához is nagymértékben hozzájárul mindenképpen.

A fűtési emisszió hatása a levegőtisztaságra

- Kommunális fűtés

A háztartási költségvetési (fűtés, melegvíz, fűtés) villamos energiával és tüzelőanyagok felhasználásával biztosítják. Utóbbi főként fűtés, ill. egyedi fűtések keretében. A kommunális tüzelés emissziója fűtési idényben jelentős részt képvisel a község légszennyezőanyag terhelésében.



A lakosság köztében az alternatív energiák alkalmazása szótványos, mértéke elhanyagolható.

- Közhelytérnyek fűtése

Az önkormányzat az intézményei egy részét 2009 óta alternatív módon, megújuló energiával fűti. Ilyen az általános iskola és az óvoda, amelyekben hőszivattyú biztosítja a fűtést. A többi intézmény gázfűtéssel rendelkezik.

A lakossági eredetű egyéb légszennyezők hatása a levegőtisztaságra

- Egyéb lakossági eredetű légszennyezők  
Kerti hulladékok égetése

A kertés és zártkertés övezetben jellemző tavasszal és ősszel a kerti hulladékok égetése. Ennek fő összetevői: avar, fű, gally, sít. Sajnos a komposztálás helyett még néhányan ezt tekintik a hulladékkézelés megfelelő módjának

A kerti hulladékok égetése helyi problémákat nem szorított okozni. A felszabaduló légszennyező anyagok mennyisége nehezen becsülhető.

- Műanyag hulladékok égetése

A településen ritkán fordul elő a kertés övezetben és az új építkezési területeken. Éppen ezért alig adnak okot lakossági panaszokra, azonban ilyenkor van lehetőség hatósági intézkedésre.

A műanyagok égetése során sok agresszív és rákkeltő anyag szabadul fel, ezek égetését mindenképpen kerülni kell. A község levegőtisztaság-védelmi rendleteje szigorúan tiltja a műanyagok nyílt és zárttér égetését

Felszíni és felszín alatti vizek

Vizgazdálkodás hatása a lakosság egészségre

- Vizgazdálkodás
- Ivóvízellátás

Hernád vizellátását a DAKÖV Kft. által üzemeltetett vízműtároló látja el. A meglévő két kút melle 2014-ben készült el a vízmű 3. számú kútja, amely biztonságosabbá teszi a község ivóvízellátását. Emellett a



telepen megépült egy ún. vas-mangánianitidó berendezés is, amely annak a garanciája, hogy egészséges ivóvíz kerül a háztárlába.

Említt a település Ünös támogatással megvalósította az ivóvízminőség-javító projektjét, melynek alapján 2011 áprilisától egészséges ivóvizet tud biztosítani a település lakóinak számára.

#### Hulladékkezelés

Hulladékgazdálkodás hatása a lakosság egészségére

- Hulladékgyűjtés

Hernád Nagyközség Önkormányzatának a hulladékkezeléssel kapcsolatos rendeletei:

15/2013.(XII.16.) önkormányzati rendelete a települési szilárd hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról

14/2012.(X.6.) sz. rendelet az avár és kerthulladék égetéséről, valamint a levegőtisztaság-védelem helyi szabályairól

- Illegális hulladéklerakás

Az egyik legnagyobb problémát az illegális hulladéklerakás jelenti a községterülettel kapcsolatban. Leginkább az átutazó szemeltek és sajnos a környékbeli települések lakosai hordják a nagyközség hátraira a hulladékokat. Ehhez természetesen az itteni polgárok is hozzájárulnak, így rendszeresen gondoskodni kell az ilyen lerakók felszámolásáról.

- Veszélyes hulladékok

A nagyközség területén keletkező veszélyes hulladékok és kezeléseik:

Állati hulladékok: Több vállalkozás folytat baromfi-feldolgozó tevékenységet, amely jelentős állati hulladékkeletkezésével jár. Az érintett vállalkozások a keletkezett hulladékokat saját felelősségi körükben kezelik, az ATEV-vel kötött megállapodás alapján rendszeresen elszállítják azt. A lakosságnál keletkezett ilyen jellegű állati hulladékokat (pl. nagyobb testű elpusztult állatok) a község területén állati hulladék átrakóba kell szállítani.

Egészségügyben keletkezett hulladékok: A háziorvosi, gyermekorvosi és védőnői szolgálat rendelkezésére bocsátott veszélyes hulladékokat (fecskendők, tűrlőanyagok, tesztszikók stb.) a vállalkozó orvosok, a védőnői szolgálat esetében az önkormányzat kezeli és szállítja el. A gyógyszerirtóan gyűjtik a lejárt szavatosságú gyógyszereket és azokat ártalmatlanítás céljából elszállítják.

Építési hulladékok: Az építési vállalkozások a keletkező hulladékokat elszállítják, az esetleges bomlásból származó veszélyes anyagokat (azbeszt tartalmú anyagok) ártalmatlanításra átadják a megfelelő jogosultsággal rendelkező megsemmisítő vállalkozásoknak.



Telerautóra rakják az elektronikai hulladékokat Hernádon

Elektronikus és elektronikai hulladékok: A településen működő Hernádi Környezetvédelmi és Faluszépítő Egyesület jövőlábóiban a nagy közintézményekben és egyes kereskedelmi egységekben a szarazanyaggyűjtő tartályokat helyezték el. A benne összegyűlt elemek elszállításáról, ártalmatlanításáról az Egyesület gondoskodik. Évente egy alkalommal veszélyeshulladék gyűjtés tartanak, ahová mindenki elviheti elektronikai és elektronikus veszélyes hulladékait.

#### Zaj és rezgés

A település lakóinak közérzete és egészségi állapotára jelentősen hatást gyakorol a zaj- és rezgéssterhelés.



A nemkívánatos zajok az emberben diszkomfort érzést válthatnak ki, gátolhatják a mindennapi emberi élmiközést, idegi feszültséget váltanak ki, sőt érzékszervi és egészségi károsodást okozhatnak. Különös szerepe lehet az éjszakai zajfajtáknak, melyek az alvásban kívüli a pihenést is zavarják. Már 35 dB környezeti zajszinttől kezdve nehézséget okoz az alvásban, a kortól, a nemtől és egyéni érzékenységtől függően.

A környezeti zaj- és rezgéselhalás kialakulásában szerecsésnek mondható a telepítés, mert földrajzi adottságainak, telepítési szerkezetének és közlekedési adottságainak köszönhető az a tényező minimális hatással bír.

#### Zaj- és rezgés telnhelés hatása a lakosság egészségségére

- Zaj és rezgés

Az európai országok közösen határozták meg a környezeti zaj forrásainak fő osztályait, melyek a következők: közúti közlekedés, légi közlekedés, vasúti közlekedés, ipari eredetű zajok és szabadiús tevékenységek.

A közés legfontosabb feladat a megelőzés, amelyet a településrendezési tervekben, illetve az ezen alapuló telephely engedélyezések során is érvényesít.

- Munkahelyi és lakókörnyezet hatása a lakosság egészségségére

#### Egészségségs munkahelyi és lakókörnyezet biztonságára

Hemánón még nem történt meg a teljes lakó- és munkahelyek átfogó környezet-egészségségsügyi felmérése.

Az eddigi vizsgálataink az önkormányzat által fenntartott intézményekre (polgármesteri hivatal, általános iskola, óvoda) terjedtek ki, valamint az orvosi ellátási biztosító épületekre, könyvtárra.

- Tárrolás, bútorok, világítás

Az irodákban az anyagok tárolási körülmények alaposan megvizsgáltuk, különös tekintettel a veszélyes anyagokra, készítményekre és hulladékokra. Ebben a kategóriában mérjük fel azt is, hogy az irodákban



milyen bútoraink vannak, milyen alapanyagból készültek, mennyire tájékozunk el funkcióikat, milyen a megvilágítás stb.

- Levegő, szagok, zaj, por

A tevékenységtől és a használt berendezésektől függően jelentős zajterhelés, kipárolgások, porképződés kísérheti a vizsgált irodák munkáját. Ezek a problémák egyrészt az irodákban dolgozók egészségségére, másrészt a környezetre is hatnak, az esetek többségében negatívan.

Az irodák jellemző környezeti problémái lehetnek:

- a megvilágítás nem megfelelő, helyi megvilágítás nincs a számítógépes munkahelyen
- régi, korszerűtlen világítótestek, bútorok, elpiszkolódott és hiányzó armatúrák
- beépített azbeszt, illetve szigetelőanyagok
- légkondicionálás, szellőzés, páratartalom
- az armatúrák hiánya balesetveszélyes
- veszélyes anyagok, készítmények, veszélyes hulladékok helytelen tárolása
- zsúfoltság, tárolási problémák, felesleges anyagok tárolása
- kábelek összeszisszása
- nyitott villanyszerények

#### Környezet- tudatosság hatása a lakosság egészségségére

Környezet tudatosság

Hemád szerecsés település, hiszen másfél évtizede működik a településen a Hemád Környezetvéde és Faluszeplő Egyesület, amely a falu tisztán tartásán, a veszélyes hulladékok összegyűjtésén és a lakosság szemléletformálásán egyaránt sokat dolgozik.

A társadalom szemléletének a fenntartható fejlődés irányába kell megváltoznia, melynek legfontosabb eleme a komplex látás- és gondolkodásmód, a társadalom, a fejlődés és környezet ügyeinek együttes



kezelése. A község életképességének, sokszínűségének és szépségének megővését felülösen fontosnak tartó fiatalok nevelése olyan iskolai környezetben, mely működésének valamennyi elemében követendő mintát mutat számukra. A környezeti problémák kezelésében elsődleges szempont a megelőzés. Ennek elengedhetetlen feltétele a környezettudatos szemlélet kialakítása, mely háttéranyagbanak mutatkozik, ha minél fiatalabb korban kezdik el, de minden életkorban tehélünk az érdeklében.

Fő feladatunk a preventív szemléletű, kritikus, környezetkímélő fogyasztói szokások kialakítása az iskolai közösségben és tégább környezetben.

Az intézményes környezeti nevelés területén kiemelkedett az iskoláskor előtti környezeti nevelés behatások (család, óvoda) fontosságának kiemelése. Ezt követi a tantervi követelmények elvégzése, s a tanórán kívüli környezeti nevelés.

Saját életmódjunkt a településen belül legjobban az energiatakarékosság az ivóvíz felhasználás csökkentésével, valamint a szelektív hulladékgyűjtéssel zödiük, mert felismerték, hogy mindez nem csak a környezetnek, hanem saját maguknak is jó.

#### SWOT- analízis

A SWOT-analízis a települési helyzetlelemzést segíti, kategorizálva a meglévő adottságokat és jellemzőket (erősségek, gyengeségek) illetve megjelölve a jövőben kihasználható potenciálokat (lehetőségek) és esetlegesen felmerülő negatív eseményeket (veszélyek).

A fenntarthatóság három pillére (társadalom, gazdaság, környezeti) szerinti felosztásban kerülnek felsorolásra a községre jellemző, a helyi fejlődés intenzitását befolyásoló tényezők, folyamatok.



Erősségek	Gyengeségek
Civil szervezetek nagy száma	Igényes szórakozási lehetőségek hiánya
Együttműködési készség a lakosság körében	Helyi továbbtanulási lehetőségek hiánya
Jól szervezett szociális ellátás	Vegetes lakosság
Évenként meglatott közösségi rendezvények	Lokálpatriotizmus hiánya a lakosság egy jelentős részénél
Közbiztonság megfelelő szintje	Alacsony fizetőképesség kereslet
Környezetudatos nevelés/oktatás az óvodában és az iskolában	Alacsony és közepes iskolázottság
Jelentős helyi foglalkoztatás	
Sok kulturális program	
Sportolási lehetőségek	
Alacsony munkanélküliség	
Jelentős születésszám	
Fiatalodó helyi társadalom	

Gazdaság	Környezet
<p>Termelési tapasztalat a mezőgazdaságban</p> <p>Családi gazdaságok megléte</p> <p>Szolgálatok, kereskedők jelenléte</p> <p>Új közúti megközelíthetőség létségben belüli</p> <p>Fűvörös közelsége</p> <p>Mf-os autópálya közelsége</p> <p>Vasútvonal léte</p> <p>Jelentős helyi foglalkoztatás</p> <p>Rendezett településközpont</p>	<p>Gyenge és közepes termőképességű talajok</p> <p>Falusi vendéglátás, szálláshelyek hiánya</p> <p>Alacsony turisztikai potenciál</p> <p>Csökken a mezőgazdaság ellátó képessége</p> <p>Beruházási tőke csökkenése</p> <p>Kevés helyi álláslehetőség</p> <p>Idegenturizmus ismeret és nyelvtudás hiánya</p> <p>Önkormányzati tulajdonú földterületek hiánya</p> <p>Infrastrukturális hiányosságok</p> <p>Mezővédő erdősávok hiánya</p> <p>Talajdegradáció</p> <p>Felszín alatti vízszennyezés</p>
<p>Veszélyes hulladékok gyűjtése, lomtalanítások</p>	



	Létezőségek	Veszélyek
Társadalom	<p>Új társadalmi szereplők megjelenése, új civil szervezetek alakulása</p> <p>Fiatalok szórakozási lehetőségeinek bővítése</p> <p>Fiatalok és értelmiségiek helyben tartása</p> <p>Lakosság környezettudatosságának további növelése</p> <p>Szakemberképzés</p> <p>Magasabb fokú környezeti nevelése az óvodában és iskolában</p> <p>Új munkahelyek</p>	<p>Népességtölgys</p> <p>Öregedési index növekedése</p> <p>Falusi életforma megszűnése</p> <p>Társadalmi elidegenedés</p> <p>Globalizáció hatása</p> <p>Identitás tudat csökkenése</p> <p>Hagyományörzés háttérbe szorulása</p> <p>Életszínvonal romlás</p>
Gazdaság	<p>Pályázati források kinasználása</p> <p>Lovas turizmus, falusi turizmus fellendülése</p> <p>Kerékpáros turizmus népszerűsítése</p> <p>Látogatószám és az ebből származó bevételek növelése</p> <p>Helyi mezőgazdaságra épülő turizmusfejlesztés</p> <p>Megjelenő infrastrukturális kiépítettség, mely lehetőséget nyújt a beruházások, tőke idevonzásához</p> <p>Turisztikai potenciál növelése</p> <p>Falusi vendéglátás és szálláshelyek kialakítása, illetve fejlesztése</p>	<p>Gazdasági válság hatása sokáig érezhető</p> <p>Hosszú távú finanszírozási problémák</p> <p>Fokozódó munkanélküliség</p> <p>Territoriális különbségek fokozódása</p> <p>Mezőgazdasági munkaszűzők amortizációja, hatékonyság csökkenése</p> <p>Vállalkozási önréd hiánya</p>

	Létezőségek	Veszélyek
Környezet	<p>Szervezett szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, hulladékdudvar kialakítása</p> <p>Pályázati források</p> <p>Települési környezet további javítása</p> <p>Helyi jelentőségű védett területek arányának növekedése</p> <p>Agrár- környezetvédelem</p>	<p>Erdőforráskészletek csökkenése</p> <p>Talajszennyezettség növekedése, talajok fizikai és kémiai romlása</p> <p>Mezőgazdasági túllaszonásból adódóan talajok kimerülése</p> <p>Felszín alatti vizek szennyezettségének növekedése</p> <p>Légszennyezettség növekedése (mezőgazdasági idényben porszennyezés)</p> <p>Levegő allergén pollenmenyiségének növekedése</p> <p>Természeti értékek pusztulása</p>





#### A SWOT-analízis kiértékelése

Társadalmi:

A település egyik legnagyobb erőssége, hogy a lakosság száma folyamatosan növekszik (a gazdasági válság hatására most inkább stagnál), és egyedülként a kistérségben Hernádra jellemző az, hogy a magas születésszám miatt a falu egyre fiatalodik. A gyarapodó Hernádon örömteli gondok adódnak ezért sora bizonyulónak kicsinek meglévő és már többször bővített intézményeink. Ennek a különleges helyzetnek az itt élők tudatában vannak és bizsák arra, hogy folyamatosan gyarapszik a falujuk.

A civil szervezetek nagy száma mutatja a társadalmi aktivitás mértékét. Együttműködésük az önkormányzattal példamutató. Az általuk szervezett rendezvények jelentős mértékben hozzájárulnak az itt élők életminőségének javításához.

A szociális ellátás egyedülállóan jól szervezett a településen. Az önkormányzat szociális feladatait a mikrofinanszírában fenntartott Esély Szociális Szolgálatlal látja el; Rendelkezik rendelettel a szociális ellátásokról. Az önkormányzat a Humán Ügyek Bizottsága mellett működlet egy Gyermek-és Ifjúságvédelmi Munkacsoportot is, amely fokozottan figyeli ennek a korosztálynak a szociális helyzetére és védelmére. A nagyközség 2013-ban megalkotta Helyi Esélyegyenlőségi Programját is, amelynek szem előtt tartásával végzi tevékenységét.

A közbiztonság a településen jó, saját körzeti megbizotti rendelkezik, emellett jó kapcsolatot tart fenn az Örkényi Rendőrőrsrel és a Dabasai Rendőrkapitánysággal.

A helyi foglalkoztatás jelentős, ezért a munkanélküliség nem számottevő a faluban. Problémát okoz azonban a helyi lakosság alacsony, illetve közepes iskolázottsága, valamint a jövődelnek alacsony volta, ami a fizetőképes kereslet elégtelenségét vonja maga után.

Fontos a jövőbeli fejlődésre nézve a szakemberképzés növelése és támogatása, a falatok kultúráit szórakozási lehetőségeinek bővítése, a környezeti tudatosság növelése és a fiatalok helyben történő letelepedésének támogatása. Vigyázni kell emellett, hogy a hagyományos falusi életforma a továbbiakban is fennmaradjon. A kistérségi kényelem egyik következménye lehet a megszokott vidéki tevékenységek ellátása (pl. kiskertek létrehozása, gondozása).

Gazdasági:

Hernád elhelyezkedése nagyon jó, az ország közepén található, így minden irányból jól megközelíthető. Jelentős közlekedési útvonalak ölelik körbe, illetve közeli található a főváros. Budapest közelsége egyrészt jó, hiszen foglalkoztatási, művelődési, szórakozási és tanulási lehetőségeket teremt, de

számolni kell elszívó erejével is. A falu vasútvonal mellett fekszik, amelynek modernizációja a közelben áll, valamint igen közel található Magyarország nemzetközi repülőtere is.

A helyi földek minősége jobbra gyenge vagy közepes. Ez sok növény gazdaságos termesztésére nem ad lehetőséget, azonban más kultúrák telepítésére igen (pl. gyümölcsösök). A családi gazdaságokban és a mezőgazdasági vállalkozásokban jelen van a földművelési és állattenyésztési tapasztalat, mezőgazdasági földolgozó üzemi többsége több évtizede működnek. Közülük a legjelentősebb, a Her-Csi-Hus Kft. Ismét a teljes baromfi vertikum megjelentésére törekszik, s első sorban nem mennyiségi, hanem minőségi szempontokat tartanak szem előtt. Potenciált jelentenek a helyi termékek, gasztronómiai értékek, melyek a falusi turizmus szerves elemei. A falusi turizmus lehetőségait tovább kell fejleszteni, hiszen a hagyományok mellett a szelíd turizmus lehetőségei adottak a környéken (kerékpáros és gyalogos turizmus); Szükséges lenne megteremteni a helyi falusi szálláshelyeket, hogy nagyobb vonzerőt képviseljen Hernád az ide látogatók szemében. A turizmus fejlesztésének egyik függvénye az idegenforgalmi szakismerek és a nyelvtudás megszerzése.

Hernád számára lehetőség rejlik a helyi értékekre építő idegenforgalom és turizmus fellendítésében, specializálódva a lovas- és vadászturizmusra, falusi turizmusra, bővítve a jóvédelemeszerzési lehetőségeket. A helyi mezőgazdaságra építő kis volumenű földolgozóipar a vertikális integráció a helyi termékek előállítását biztosítja, melyek piaci pozícióját meg kell teremteni.

Környezeti:

Az agrár-környezetvédelem az erőforrásokkal való kíméletes gazdálkodás feltétele, a megújuló energiatörások használata települési szinten és lakossági haztartásokban egyaránt (napkollektor, napellen, geotermikus vagy geotermális fűtési rendszer) csökkentheti az energiaszolgáltatásokkal szembeni kiszolgáltatottságot és hozzájárul a fenntarthatósághoz. A települési hulladékkezelést javítása (szeliktív gyűjtés házirtásokra való kiterjesztése, hulladékudvar létrehozása, komposztálás elterjesztése) a települési környezetvédelem szerves része, melyben a fontos szerepet kell kapnia a társadalmi szemléletformálásnak és a megelőzésnek (hulladék keletkezésének megelőzése tudatos vásárlással, újra használatjal). Az infrastruktúrális bővítések (táptálas, növényinóóság-javítás) az éheltő települési környezet feltételét javítják. Az intézkedések megvalósításában fontos szerepet jelent az állami és uniós források felhasználása, a pályázati lehetőségek kihasználása a jövőben is.

A fentiekben felsorolt lehetőségek minimalizálják a veszélyek bekövetkezési esélyét, a gazdasági válság következményeként az életszinonai romlása. Országos és regionális vetületben – az



intézkedések és támogatási tőke elmaradása esetén – a létség eselleges lemaradása a területi kiújlıbnségek fokozódását okozhatja. A mezőgazdaság környezetellenes a talaj, mint legfontosabb települési erőforrás romlását idézheti elő. Megfelelı védelmi intézkedések elmaradása a természeti értékek pusztulásához vezethet. Az infrastrukturális beruházások elmaradása a környezetellenes növekedését okozza, ezáltal a település élıhelységét rontva.

## Stratégia

A régióra, megyére, településekre készült különbözı koncepciók, tervek alapvetően meghatározzák az egyes területek lehetséges fejlesztési irányelveit, ill. rövidtávon megvalósítható programok, projektek megfogalmazott hosszú távú fejlesztési irányelveit, ill. rövidtávon megvalósítható programok, projektek összhangban állnak a területhierarchia magasabb szintjén álló dokumentumokkal, tervekkel. A tervezés keretét az Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) adja meg, mely hosszú távú (10–15 év) területfejlesztési alapelveket, irányvonalakat és célkitűzéseket, valamint központi feladatokat fogalmaz meg, részletezve a területi célkitűzéseket. A Közép-Magyarországi Régió Területfejlesztési Koncepció célkitűzései között szerepel, hogy a Közép-Magyarországi Régió minőségi életszínvonalat biztosítson a lakói számára, támaszkodjon a helyi adottságokra, belső erőforrásaira, valamint hangsúlyozza az együttműködés fontosságát, a külső és belső periferiák integrációját.

Az Önkormányzat képviselő-testülete 1/2003. (I.27.) számú képviselő-testületi határozatával jóváhagyta a Hernád településfejlesztési koncepcióját, amely a falu megújítási programjának alapját képezi. Ez a következőket tűzte ki elérandó célként:

„Hernád a távlatban is legyen gazdaságilag, társadalmilag és ökológiailag egyaránt fenntartható, emberi léptékű, kellemes, falusias település, amely természeti, települési és társadalmi környezetével harmóniában fejlődik, ahol a területek és a helyi gazdaság fejlesztése miatt esetenként bekövetkező többletnehés és a környezeti átfogó fejlesztése során bekövetkező biológiai aktivitás és terhelhetőség növekedése összhangba kerül.” Cél tehát az élhető, falusias, de a városi környelhet nem nélkülözı település megvalósítása.

Ezt részben a környezeti állapotának tudatos javításával kell elérni oly módon, hogy csökkenteni vagy modernizálni kell az olyan gazdasági tevékenységeket, amelyek megterhelik a környezetet.

- Növegni kell a területek ökológiai aktivitását.
- Zöldvezeteket, zöldhálózatiakat szükséges kialakítani.
- Folytatni kell a közterületek rendezését, esztétikai értékük növelését.
- Törékedni kell az alternatív energiaforrások felhasználására.



- Legyen erős, és tovább erősödő helyi gazdasággal rendelkező település.
- Térségi együttműködési kell kialakítani a gazdaságfejlesztésben.
- Az önkormányzatnak fokozottan együtt kell működnie a helyi gazdasági szervezetekkel.
- Törvényre kell a működő vállalkozások működési feltételeinek javítására.
- Információhoz jutás feltételeinek biztosítása.
- A helyi, egyetemes gazdasági szervezet oldása.
- A településszerkezeti- és használati újrarendelése, új vállalkozási területek kijelölése.

Távlatban legyen 4000-4200 ember 21. századi követelményeknek megfelelő életminőséget biztosító, vonzó otthona. Mag kell teremteni az egészséges életkörülményeket: a lakás, a megélhetés, a községi színvonalú integrált ellátás, a helyi és térségi gazdaság követelményeinek megfelelő, a munkaerőpiaci igényekhez illeszkedő képzés, továbbképzés, a szabadtéri ellátás, a kulturálódás és az egészséges életmód feltételeit és elejétének lehetőségét minden helyi lakos számára.

- Legyen fejleszhető szerkezeti, tagolt település.
- Körülkintőben kell banni a belterületbe vonással.
- Törvényre kell a központhoz közeli eső területek felhasználására.
- A településközpontban található beépítetlen területeket tartalékolni szükséges.
- Az újonnan létrejövő gazdasági tevékenységek ne veszélyeztessék a lakófunkció környezeti minőségét.
- A településközpontba vezető úrhálózat kiépítése.
- Kapcsolódni szükséges a térségi kerékpárúrhálózatokhoz.
- Forgalombiztonsági intézkedések megalkotása.

2003 óta jelentős előrelépés történt a fenti megjelölt feladatok teljesítésében, így: önkormányzati intézmények állnak át energiatakarékony fűtésre, sok civil szervezet jött létre, gyarapodnak, fejlődnek a főbb vállalkozások, új hagyományok teremődtek és a lakosság lélekszáma már meghaladta a koncepcióban írt mértéket.



2015-ben a nagyközség megalkotta új településfejlesztési koncepcióját, valamint a településrendezési tervét is felülvizsgálta.

#### Értendő cél

Hernád életendő jövőképe: a térségben egyedi, a gyökereiből táplálkozó, továbbra is fiatalodó, gyarapodó, életképes és fenntartható település. A komplex megfogalmazás jeleníti az erőforrásából építkező, megújulni képes, fenntarthatósági szempontokat figyelembe vevő, a növekvő generációkat helyben tartó, számukra megélhetést kínáló, a már nem munkaképes térségi gondoskóró, a jelenben és az utókor számára is élhető községet. Egy olyan községet, melynek legfontosabb élő alkotóeleme a közösség, a helyi társadalom, akik aktívan részt vesznek lakóhelyük haladási irányának meghatározásában, a jövőt illető döntésekben. A település vezetése a lakossággal együttműködve pedig mindent megtesz azért, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések szülessenek és a környezeti erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó fejlesztések valósuljanak meg.

Központi cél a fenntartható fejlődés elősegítése, melynek következményeként megvalósul az erőforrások gazdaságos felhasználása. Fellenrűli a település gazdasága, ennek erős szektorát képezi a turizmus és ezzel párhuzamosan új munkahelyek jönnek létre, bővülnek a jövedelemteremtési lehetőségek. A település életében és a döntésekben aktívan részt vevő, környezettudatos társadalom él a községben, a fiatalok nevelésének része a lokálpatriotizmus és helyi identitás- és közösségtudat erősítése a felfedező generációkban. A rendezett településkép illetve a kulturális és szórakozási lehetőségek vonzó életkört kölcsönöznek Hernádon, tovább javítva a település hangulatát. A gazdasági előrelépésnek köszönhető növekvő ellátóképesség, illetve a megújuló társadalmi és települési környezet az életkörülmények és életszínvonal javulását eredményezik, ismét nő a gyermekvállalási hajlandóság.

A jövőkép eléréséhez egy összetartó, saját érdekeit a közösség érdekében alávető, tevékeny, fejlődni, tanulni, gyarapodni vágyó közösségre van szükség. Az önkormányzat és a helyi civil szervezetek, gazdasági társaságok és intézmények közös felelőssége az, hogy a stratégiában kitűzött célok megvalósuljanak.

#### Prioritások



A fenntartható fejlődés elősegítéséhez, mint központi célhoz szükséges a fenntarthatósági pillérek (környezet, társadalom, gazdaság) stabilizálása, megerősítése. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes prioritások között nem állítható fel sorrendiség. Megvalósulásuk a település számára komplex módon fontos, csak együttesen eredményezik az elért kívánt célállapotot.

#### Társadalmi hatások

- ❖ humán erőforrás fejlesztése
- ❖ egészségügyi és szociális helyzet fejlesztése
- ❖ kisebbségi és esélyegyenlőségi jogok biztosítása
- ❖ kulturális élet fellendítése, a közösségi civil élet felpezsdítése

#### Gazdasági hatások

- ❖ az Önkormányzati hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek biztosítása
- ❖ a mezőgazdaság fenntarthatóságának elősegítése
- ❖ gazdasági szektorok fejlesztése
- ❖ falusi turizmus, lovasturizmus, vadászturizmus, horgászturizmus fellendítése

#### Környezeti hatások

- ❖ környezeti elemek és rendszerek állapotának védelme
- ❖ rendezett zöldfelületi rendszer kialakítása és fenntartása
- ❖ megújuló energiatechológiák alkalmazása helyi szinten
- ❖ infrastrukturális helyzet fejlesztése



#### Prioritások – Megvalósítás – Hatások, eredmények

A fenntarthatósági pillérekre vonatkozó prioritások megvalósításához szükséges térszprogramok, projektek kerülnek felsorolásra az alábbiakban, részletesen tárgyalva a várható eredményeket és a megvalósítás körülményeit, feltételeit (cél, célcsoport, ütemezés, partnerek, beruházási költség, megvalósítási keretek). Az egyes intézkedések kiemelésénél forrásként szolgáljak Hernád Nagyközség Önkormányzatának pályázati anyagai: a folyamatban lévő, vagy beadásra tervezett pályázatokon kívül a tervi hierarchiában felsőbb szinten lévő tervek, programok, koncepciók, stratégiák által megjelölt fejlesztési irányokat vesszük figyelembe.

A megvalósítás keretűli szolgáltató pályázati lehetőséget jelenti a Széchenyi 2020 ágazati operatív programjal és a regionális operatív program (VEKOP), melyek a 2014-2020 időszakra tervezett konkrét programok terén nyújtanak segítséget a források megteremtésére. A jövőbeni pályázati lehetőségek még nem ismertek programszerűen, ezért nem került a közép- és hosszútávú javaslatokat illetően konkrét megvalósítási keret megjelölésre.

A fejlesztéseket illető döntésekben hangsúlyos szempont, hogy Hernád Nagyközség Önkormányzata a települési szolgáltatások terén hosszútávon az önállóságra törekszik, csökkentve ezáltal a külső tényezőktől való függés veszélyét.

#### Társadalmi pillér

A jelenlegi és a jövő generációk számára szükséges a társadalmi feltételek biztosítása az egészség, biztonságot nyújtó attraktív életkörülmények kialakításához.

#### Humán erőforrás fejlesztése

A program célja:

Az oktatási rendszer, ill. az iskolarendszeren kívüli képzések fejlesztése, szociális és egészségügyi ellátás minőségének javítása, társadalmi szemléletformálás, együttműködés és partnerség kialakítása a gazdasági fejlődés, a jobb, egészségesebb életkörülmények, javuló életminőség megteremtése érdekében.



A program prioritásának indoklása:  
a komplex társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődés elengedhetetlen feltétele a humán erőforrások fejlesztése

A program várható eredményei:  
a humán erőforrások hatékony felhasználása, a munkavállalók versenyképességének növelése, együttműködés és partnerség létrejötte a gazdasági szférán, a civil társadalom és a közigazgatás között

#### Egészségügyi és szociális helyzet fejlesztése

A program célja:  
egészséges és kulturált környezet, illetve életkörülmények biztosítása, életminőség javítása, szociális háttér meg erősítése, fokozott figyelem az elesett emberek ellátására

A program prioritásának indoklása:  
az önkormányzatok alapvető feladatai közé tartozik az egészségügyi és szociális ellátás biztosítása  
A program várható eredményei:  
az életminőség javulása, nagyobb szociális biztonság, esélyegyenlőség javulása

#### Kisebbségi és esélyegyenlőségi jogok biztosítása

A program célja:  
a településen élő roma nemzetiség tagjai és fogyatékos személyek számára az őket megillető jogok biztosításának fokozott figyelmre, egyenlő bánásmód kifejlesztése, nők egyenlőségének biztosítása

A program prioritásának indoklása:  
a településen élő roma nemzetiség és fogyatékos személyek, illetve nők a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt



A program várható eredményei:  
a társadalom minden tagja számára egyenlő és optimális életkörülmények biztosítása

Kulturális élet fellendítése, a községi civilek nagyobb társadalmi szerepvállalásának ösztönzése

A program célja:  
a település különböző érdeklődésű társadalmi csoportjai számára szervezett programokkal a kikapcsolódási igények kielégítése, civil szervezeti munkán keresztül nagyobb beleszólási lehetőség megteremtése a helyi döntési folyamatokba  
A program prioritásának indoklása:  
Jelenleg a lakosság szerint is problémát jelent a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek hiánya. A kulturális programok mind jobb kiterjesztése, illetve a fiatalok igényes szabadidő-eltöltés iránti igényének felkeltése fontos feladat

A program várható eredményei:  
A kikapcsolódási, kulturálódási lehetőségek bővülése, a fiatalok számára is vonzó szervezett programok a közösségi élet fejlesztését eredményezik. A fiatalok igényes keretek között történő szórakoztatása és kulturális igények fejlesztése pozitívan hat a község hangulatának e társadalmi réteg által történő megélésére, erősítve bennük a település iránti kötődést is.

#### Gazdasági pillér

A fenntartható helyi gazdasági rendszer előnyben részesíti a helyi lehetőségeket, adottságokat és erőforrásokat, prioritásként jelenik meg a környezeti szempontok érvényesítése, a környezetet érő terhelések minimalizálása

Az Önkormányzat hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek biztosítása

A program célja:  
a települési önkormányzati feladatok ellátásához szükséges tőke előteremtése, biztosítása  
A program prioritásának indoklása:



a települési kötelező és a vállalt feladatok ellátása az önkormányzati feladatra, biztosítva ezzel a település lakosságának megfelelő életminőségét és elősegítve a község fejlődését

A program várható eredményei:  
hatékony és gazdaságos önkormányzati működés

A mezőgazdaság fenntarthatóságának elősegítése

A program célja:  
Az erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó, hatékony és fenntartható mezőgazdaság kialakításának elősegítése, mely megélhetési forrást biztosít és segít fenntartani a természeti környezeti értékeket.

A program prioritásának indoklása:  
A község legnagyobb gazdasági erőforrása a mezőgazdasági feldolgozóipar. A községben tradicionálisan kialakult mezőgazdaság eltaró képessége azonban javításra szorul. A mezőgazdaság, mint tájhasználati forma egyben kulcsfontosságú a természeti erőforrások (talaj, vízbázisok, élővilág) fenntartható használatában, a kultúrtáj ápolásában és a biodiverzitás megőrzésében.

A program várható eredményei:  
A fenntartható mezőgazdasági földhasználati és gazdálkodási rendszerek alkalmazása hozzájárul a versenyképesség javulásához, a mezőgazdaság a termelési funkción túl környezeti, társadalmi, ökoszociális feladatok ellátására is képessé válik, közösségi haszna várhatóan megnő.

Gazdasági szektor fejlesztése

A program célja:  
Hernád gazdaságának húzóágazata a feldolgozóipar és a szolgáltatási szektor, azonban a település több lábon állásához szükség van a szekunder szektor továbbfejlesztésére, mindehhez megfelelő koordináció és kedvező feltételek biztosítására. A gazdaság fejlesztésekor ugyanakkor nem kerüljék háttérbe a környezetivédelmi szempontok és a környezetiudatos magatartás.

A program prioritásának indoklása:  
A gazdaság dinamikus fejlesztéséhez, a beruházások, a tőke idevonzásához szükség van a gazdaság diverzifikációjára.



A program várható eredményei:  
gazdasági fellendülés, mezőgazdaság elártó-képességének javulása (az arra épülő feldolgozóiparnak köszönhetően), munkahelyek létrejötte, életkörülmények javulása

Felülsi turizmus, lovasturizmus, védéstudizmus fellendítése

A program célja:

alternatív jövedelemforrás teremlése

A program prioritásának indoklása:

a gazdasági struktúra bővítése céljából reális lehetőség nyílik a turisztikai potenciálok kihasználására

A program várható eredményei:

növekvő idegenforgalom, megélhetési lehetőségek bővülé



**Környezeti állítás**

A fenntarthatóság három alappillére közül a környezeti alappillér a helyi környezeti káros anyagokból való védettség és a természeti erőforrások hatékony használatásával járul hozzá a lakosság hosszú távú jólétéhez, valamint a növény- és állatvilág sokféleségének megőrzéséhez.

**Környezeti célok és területek állapotleinak védelme**

A program célja

a környezeti állítások, levegő, talaj, vízszint és felszín alatti vizek, az élővilág jó állapotának fenntartása, egyben a környezeti értékek megőrzése, mely magában foglalja az értékek megőrzését, helyreállítását vagy a károsítás megakadályozását, minimalizálását

A program prioritásnak indoklása:

a környezeti é fenntarthatóság három alappillérének egyike, jó állapotának megőrzése a jelen és jövő generáció számára elengedhetetlen

A program várható eredményei:

a környezeti értékek csökken, nem alakulnak ki irreverzibilis folyamatok, megelőző intézkedések teremtődnek az ott élők számára

**Ezen idején a közigazgatási területen működő vállalkozások fenntarthatósága**

A program célja



Hentőd Községi Önkormányzat Képviselőtestületének Helyi Programja – Local Agenda 21

59

a települési környezeti javítása, a biológiai sokféleség és esztétikai értékek növelése

A program prioritásának indoklása:

a megújuló energiák használatát előmozdító intézkedések, a lakosság jókora szorgalma, járuljon a települési klímát, jelentősen befolyásolja a települési klímát, a megújuló erőforrások csökkenti a CO<sub>2</sub>-kibocsátást

A program várható eredményei:

évesben települési környezeti, kulturális értékek csökkenni, elhanyagolatlanságuk

**Megújuló energiatermelés előmozdítása helyi szinten**

A program célja:

a megújuló energiatermelés használatát előmozdító intézkedések, környezeti értékek növelése, környezeti értékek növelése, környezeti értékek növelése a településen

A program prioritásnak indoklása:

Mindenki egyre nagyobb problémát okoznak a növekvő energiák, az energiatermelés biztonság, versenyképesség – a korszerű energiatermelés nem használható fel a környezeti értékekkel az energiatermelés biztonság (az Európai Unió célkitűzése az, hogy a legújabb generációk számára a 2008-2014-es években a 1% energiatermelésbiztonsági szintet el, szükség van a megújuló energiatermelés fejlesztésének növelésére.

A program várható eredményei:

Hosszú távon csökkenni az energiatermelésbiztonsági értékek, csökkenni az energiák, a környezeti értékek, a környezeti értékek, a környezeti értékek, a környezeti értékek

**Megújuló energiatermelés előmozdítása**



Hentőd Községi Önkormányzat Képviselőtestületének Helyi Programja – Local Agenda 21

60



A program célja:  
**Hemaid megközelíthetőségének javítása, a települési infrastruktúra fejlesztése**  
 A program prioritásának indoklása:  
 a megfélemlített kulturális központokba nagygyűjtésű a beruházások, több lakosokhoz és a környezeti elemek, III. rendezvények, valamint a gazdasági fejlődés, életkörülmények javítása, a település bekapcsolása a kistérségi, a térségi vállalkozásokba.

**Indikátorok**

Érdeklődési terület	Indikátor	Tervezett eredmények
		2018 2020 2025
Egészítési és szociális helyzati fejlesztés	Szociális szolgálatok (db)	50 55 80
	Önkormányzati szervezetek (db)	



Indikátor	2018	2020	2025	
Humán erőforrás fejlesztése				
	Szociális gondoskodásban bekapcsolódó személyek száma (db)	50	60	70
	Alkalmazottak száma (db)	4.300	4.320	4.500
	Fejlesztésben résztvevők aránya (%)	7	9	10
	Fejlesztésben résztvevők aránya (%)	20	25	27
	Alkalmazottak száma (db)	430	460	500
	Alkalmazottak száma (db)	2	4	6
	Köznevelési intézmények száma (db)	10	15	20
	Köznevelési intézmények száma (db)	10	12	16
	Részvételi lehetőségek száma (db)	100	110	120
	Kulturális rendezvények száma			



	(b)	15.000	16.000	18.000
	A könyvvel barátkozni olvasóknak száma (db)	500	540	600
	CMI rendezvények száma (db)	35	40	45
Az Önkormányzat hatékony működéséhez szükséges gazdálkodási feladatok biztosítása	Adóbevételek (Ft)	140.000.000	150.000.000	160.000.000
	Előírt pályázati támogatások (Ft)	120.000.000	125.000.000	140.000.000
	Pályázati díj (Ft)	25.000.000	27.000.000	30.000.000
A mezőgazdasági termelési ágazatoknak elősegítése	Családi gazdaságok száma (db)	30	35	40
	Kis- és átmeneti (b)	120	130	140
	Mezőgazdasági vállalkozások száma (db)	15	17	20
Gazdasági szektor fejlesztése	Belföldi vállalkozások száma (db)	350	370	400
	Vállalkozások alai foglalkoztatottak száma (b)	500	520	560
Felsőfokú tanulmányok elvégzése	Szakképzések száma (b)	1	2	3
	Vendéglátások száma	20	21	22
	Vendéglátások száma (db)	40	50	100



Környzeti elemek és rendszerük állapotának vizsgálata	Komposztáló háztartások száma (db)	20	25	30
	Szárazon hulladékgyűjtő háztartások száma (db)	100	300	500
Rendszerrel zöldséget rendszerrel készítése és hirtartása	Zöldségek, kerti termékek száma (db)	4	5	6
	Zöldségek aránya (%)	7	10	15
Magyulós energiatárolók alkalmazása helyi szinten	Szabványos ábrák száma (db)	4	5	6
	Magyulós energiatárolók használati kézikönyvek száma (db)	4	5	6
Magyulós energiatárolók használati kézikönyvek	Magyulós energiatárolók használati kézikönyvek aránya (%)	5	7	10
	Biológiai üdök aránya (%)	90	92	95
Infrastrukturális fejlesztés	Családterületre ködött lámpák száma (db)	1.450	1.480	1.510

Monitoring és visszacsatolás



A **Local Agenda 21** program keretén belül ezúttal is van az előkészítés, a bekövetkezeti változások, a teljesítmény értékelésére. Az egyes térszak előrehaladásának méréséhez olyan egyedi mutatószámok (indikátorok) szükségesek, amelyek segítségével értékelhetők a bekövetkezeti változások. Az indikátorok a környezeti, társadalmi, gazdasági folyamatok elmozdításhoz, teljesítményértékeléshez nyújtanak segítséget, de az információkat köztérben formában tudják el a célszemélyekhez. Hozzájárulnak a társadalmi szereplőknek tudatosságára és viselkedésére közötti átadás csökkenésére, segítik a döntési folyamatok koordinációját – mindez a fenntarthatóság alapjainak érvényesülése érdekében. A fenntartható fejlődés három pilárán – a gazdasági, környezeti és szociális viszonyok alakulásán és a környezeti minőségén – bekövetkezeti változásokkal kell nyomon követni.

Azonban a LA21 nem csak technikai (tűzben gazdasági) érvekkel járható útvonalra kíván hozni a társadalmi programot, hanem célja között szerepel az érzemi, mentális viszonyok változtatása is. Ezért szükséges van olyan indikátorok alkalmazása is, melyek látszólag szubjektív értékeléssel jelennek meg, de ezen folyamatok értékelése elterjedt módon lehetséges a települési szinten.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes indikátorok nem elsősorban egy-egy állapot leírására szolgálnak, hanem a LA21 előrehaladásának megválasztásával kapcsolatos változásokat mutatják, ha, és ahányszor a közösségi teljesítmény mérséklődik, vagy akár az országos, ill. nemzetközi tendenciákkal összehasonlítva. Így a legutolsó össze tudás véli saját teljesítményét a közösségi vagy a nemzetközi tendenciákkal.

A megvalósított célkitűzések megválasztásának nyomon követésére először az Önkormányzat feladataira tartozik, továbbá biztosítani kell a szociális, oktatási, egészségügyi, kulturális és önkormányzati és bekövetkezeti változásokkal.

